

Kmetijstvo.

O vrednosti sadjarskih zadrug.

(Konec.)

3. Pridelano sadje bi lahko veliko bolje prodali. Marsikedo poreče: V dobrih sadnih letinah sadja še prodati ne moremo. To je pač res v sedanjem gospodarstvu. Ako se pa naučimo saditi samo trpežne, izvrstne sadne vrste za prodaj, in sadimo le malo vrst, potem ne bo treba skrbeti kam in po čem bi sadje prodali, ako pripeljemo na trg malovredne vrste, ki jih živa duša ne pozna in ki po navadi tudi niso veliko vredne, potem moramo prodajati za vsako ceno. Ako imamo pa v okraju malo, pa izvrstnih vrst, potem bomo mogli dodavati in ponujati sadje po vagonih in bomo dobili višje cene zanj. Ako bi imel na pr. vsak ud le 200 kg kaselskega kosmača ali kanadske rejnete ali zlate parmene ali tofelčkov ali mošančkarjev itd., potem bi zbralo lahko društvo s 100 udi že 200 met. stotov, torej 2 vagona sadja skupaj. Ako pa proda vsak zase svojih 200 kg potujočim prekupcem, bo prodal jako slabo in sadjarstvo se mu ne bo izplačalo.

Ravno tako je v krajih, kjer se vse sadje po leti prepusti onemu, ki največ ponudi; tudi tu bo zaslužil oni, ki ima v svojem vrtu samo eno trpežno sadno vrsto mnogo več od onega, ki je nasadil mnogo vrst, ki zore ob raznih časih.

4. Bi bila sadjarska društva sčasoma v stanju, dati posameznim posebno vnetim udom male štipendije, da se izobrazijo v sadjarstvu in obišejo kak poseben sadjarski tečaj itd.

Na ta način bi prišla vsaka občina sčasoma do krdelca mladih, veščih sadjarjev, ki bi sadjarstvu lahko neizmerno veliko koristili. Majhne žrtvice bi pokazale društvu v kratkem zlati sad.

5. Društveni udje bi dobivali sadno drevje lahko cenejše in boljše.

Ako naročim sam nekoliko drevja, se kaj rado pripeti, da je vmes nekaj komadov druge vrste, ki jih nisem zahteval, vedno pa moram pri majhnem naročilu plačati vsak komad dražje nego takrat, kadar naroči društvo kar več sto dreves skupno. Onemu, ki veliko kupi se da vedno boljše blago in boljši kup. Ne glede na to se porazdeli prevoznina pri večjih naročilih na posamezne naročnike enakomerno, in na vsako drevesce pride manjši znesek, nego če kupim dotično drevje posebej. Ako bi tako okrajno društvo potrebovalo samo 500 drevesc za nasad in ako bi dobilo komad za 20 vin. ceneje, si pri tem prihrani vse vsako leto 100 kron, ki so le članom v korist. Pa tudi razne druge vrtnarske potrebščine, orodje in drugo, bi se dalo na skupni račun kupiti bistveno ceneje nego posamič.

6. Sadjarsko društvo bi z velikim uspehom pripravilo občinsko in državno upravo, da bi nasadilo gole ceste in javne prostore.

Koliko tisoč sadnih dreves bi pač lahko krasilo naše ceste in občinske prostore, kojih pridelek bi bil nov, znaten vir za državo in občino. Posameznik pri dotičnih faktorjih ne opravi nič, pač pa društvo, ki obsega celo deželo.

7. S pomočjo sadjarskih društev bi boljše izkoristili pridelano sadje.

O tem smo deloma že govorili v točki 2.; pa tudi slabo, skoro zavrženo sadje bi lahko skupno dobro izkoristili. Kupili bi le na skupen račun sadne mline in stiskalnice in bi spremenili malovredno blago v hvaljen sadni mošt, ki bi nam pomagal zatirati vražjo šnopsovo kugo.

8. Z napravo sadnih razstav bi zanimanje za sadjarstvo bistveno povzdignili.

9. Bi sadjarska društva proti naredbam, ki so v škodo sadjarstvu, nastopala skupnim potom z velikim uspehom.

10. Bi sadjarska društva sama na sebi, posebno pa z obilnimi nasadi ob enem krepko podpirala čebelarstvo, ker je ravno naše sadno drevje izmed najboljših medenih rastlin.

Država in dežela sta vže davno zapopadli važnost sadjarstva, ki ga krepko pospešujeta. Dokler se pa sadjarstvo ne bo splošno umno in namenu primerno negovalo, toliko časa bo in mora izostati uspeh.

V naše namene pa potrebujemo neke organizacije, ki služi samo sadjarstvu in v vsakem oziru krepko pospešuje. Centralne postaje za prodajo sadja napravimo potem, ko bo dovolj sadja.

To bi bila le nekakošna slika bodočnosti, ki se pa grozovito malo prilega prežalostnim današnjim razmeram v sadjarstvu. Vender bi lahko dosegli mnogo, ako bi resno hoteli, namreč na podlagi skupnega dela — z ustanovitvijo mnogoštevilnih sadjarskih zadrug!

Kmetijske raznoterosti.

Grozdna, sadna in vinska razstava v Krškem dne 12. in 13. oktobra t. l. Vkljub deževnemu vremenu je prišlo mnogo občinstva iz bližnjih in daljnih krajev. Pred otvoritvijo je imel načelnik kmetijske podružnice g. V. Auman otvoritveni govor, kjer je naslikal kratko in jasno zgodovino v napredku glede sadjarstva in vinstva v krškem političnem okraju v zadnjih letih, ter je v imenu podružnice zahvalil vlado, deželo, kranjsko hranilnico ter občinski zastop za podpore, ki so jih vsi ti podelili na kterisibodi način v povzdigo kmetijstva. Okrajni glavar g. J. Orešek je v svojem odgovoru omenil, da je vlada kmetijstvo vedno podpirala in da se hoče tudi v bodoče zavzeti za napredek kmetijstva, posebno vinstva in sadjarstva. V imenu krškega mesta je pozdravil vse navzoče krški župan g. dr. Romih, povdarjajoč, da kmetijstvo more napredovati le, če se ravnamo po cesarjevem geslu: z družinimi močmi. Tem besedam je sledil krepak „živijo“, na kar je iz Zagreba došla vojaška godba zaigrala cesarjevo himno,

ki so jo navzoči poslušali stoje in odkritih glav. Temu je sledilo pregledovanje grozdne in sadne razstave, ki je bila v prostorni dvorani in v 3 postranskih prostorih Schenerjeve gostilne. Največ in najlepše je pač razstavil g. Edvard Presečky iz Samobora, ki ima v „Rajcu“, občina Vel. Dolina, 17 oralov na novo pravilno napravljenih nasadov. S svojimi pridelki je napolnil dve sobi. Poleg raznovrstnega grozdja, sadja in vina je razstavil tudi različno kletarsko in vinogradniško orodje. Ob enajstih dopoldne sta imela poučne govore gg. ravnatelj G. Pirc in vinski učitelj Fr. Gombač; poslednji tudi v ponedeljek dopoldne. Teh predavanj, ki so bila združena s praktičnim razkazovanjem raznih strojev, se je udeležilo mnogo domačinov in tujcev, in v ponedeljek vsi dijaki meščanske šole s svojimi učitelji. Ob pol eni pop. je bil v Gregoričevi gostilni skupen obed, pri katerem je pridno igrala gori navedena godba. Vrsto napitnic je otvoril g. dr. Romih, in sicer najprej na cesarja, potem na deželnega predsednika in okrajnega glavarja ter deželne in državne strokovnjake. Gosp. ravnatelj Pirc je napil g. deželnemu glavarju kot predsedniku kmetijske družbe, dalje vsem razstavljalcem in tujim gostom; gosp. Fr. Gombač pa deželnim odbornikom kot podpirateljem kmetijstva, kranjski hranilnici ter podružničnemu načelniku. Kranjska hranilnica je, kakor znano, koj v začetku prenavljanja priskočila krškim vinogradnikom z znatnimi denarnimi podporami na pomoč, tako da je v malo letih izdala do 15.000 K. Ob 2 pop. je sledila pokušnja vin v kleti stare šole. Mnogo posestnikov je razstavilo prav veliko in tudi prav dobrih starih in mladih vin. Pokušnja je trajala do sedmih ter je bila prav dobro obiskana od vseh slojev. Točile so iz prijaznosti krške in leskovške gospodične. Pri podelitvi daril in priznanj je dobila prvo darilo gospa Hočevarjeva, veleposestnica v Krškem (deželno priznalno diplomo), dalje gg. Ed. Presečky, veleposestnik in trgovec v Samoboru, ter Aleks. Wutscher, veleposestnik v Brezovici pri Št. Jerneju, državni srebrni kolajni. Kot 2. darilo so dobili: gg. Frančišek Gregorič, posestnik in gostilničar v Krškem, ter Ivan Drašler, posestnik v Gorici, državni bronasti kolajni in Martin Colarič, posestnik v Slinovcah, drugo deželno darilo; tretje deželno darilo je pa dobil g. Fr. Prijatelj iz Tržišča. Bronaste kolajne c. kr. kmetijske družbe so se priznale V. Ženerju, posestniku v Krškem, Martinu Kerinu, posestniku v sv. Križu, graščini Šrajbarjev turn v Leskovcu ter Fr. Cesarju, posestniku v Krškem. Nadalje so se priznale še razne diplome krške kmetijske podružnice kakor tudi denarna darila v znesku 10, 5 in 3 K. Da je ta razstava tako dobro uspela, imajo največ zaslug ureditelj razstave, potovalni učitelj Fr. Gombač, dalje podružnični načelnik V. Auman, krški župan in podružnični tajnik dr. T. Romih in tajnik občinske hranilnice v Krškem V. Žener. — Popis razstave iz peresa gosp. deželnega učitelja za vinstvo smo objavili na drugem mestu.

Poučni in zabavni del.

Ob Donavi.

(Dalje).

„Gospod Šlet, prosila sem vas v imenu moje hčerke, da me obiščete, vedela sem, da jej ne odrečete zadnje prošnje. Pojdiva k njej, težko vas pričakuje, kajti vsak trenutek mogoče ugasne luč mladega življenja“. Videlo se jej je, da se bori z nenaravno močjo s solzami, katere so jej silile v oči. Josip je nem, v svoji razburjenosti ne najde besedi.

Gospa Helena vstane in Josip jej sledi.

Ko vstopita v sobo, oglasi se moten glas. „Mama, ali si ti. Kaj Josipa še ni? O ko bi vedel, kako ga težko pričakujem, gotovo bi bil že tu“. Da, draga Helena, jaz sem in gospod Šlet z menoj“.

Sedaj pristopi Josip k postelji. Bridek smehljaj zagleda na upalih, bledih licih. Velja li ta njemu. Poda mu drobno ročico. Mrzla je že in prozorna. Je-li to živa, razposajena Helena.

„Josip, ne veste, kako težko sem vas čakala, toda vendar sem vas še učkala. Vedela sem, da vas še vidim, predno se odslovim življenju“. Več ni mogla govoriti. Videlo se jej je, da jo utruji.

„Helena, saj vam ni še umreti, ojačite se in pustite tožne misli. Mladi ste še, življenje je tako lepo, zakaj je hočete že zapustiti“.

„Josip, nekaj trenutkov mi je še živeti. Že čutim pihljaje mrzlih kril smrtnega angelja“. „Mama, vzdigni blazino, da vidim še jedenkrat lopico, v kateri sva tolikrat skupno kramljala in slikala“. Gospa Šletova ubogala je hčerko. Nebeška milina obdajala je bolnice obraz. Ozrla se je proti vrtu.

Z zvonkim glasom, kakor nekdanj spregovori: „Josip, pogledite jo, lopo, ona je bila moje najljubše. Kolikrat sem sedela tamkaj in mislila na vas, samo na vas. Sedaj mi ne bo mogoče tega. Kakor danes, smejalo se mi je takrat ljubko solnce. Josip, podajte mi poljub v slovo. Lavra se vam ne bode hudovala, ako jej razložite vse“. Ni mogla več naprej ubožica. Začetka krepak glas, pešal jej je vedno bolj in bolj proti koncu. Josip sklone se k njej. Mrzla njena ustnica dotaknejo se njegovih. O koliko je trpel mladenič. Solza poigrala mu je v očesu, dasi se je je krepko branil. Ko se jej Josip zopet odmakne, poskuša Helena še govoriti, toda težko, jako težko je šlo. Videlo se je, da so življenja moči že popolnem upešale. Z zadnjim naporom moči se še zdigne. Poljub matere in očeta bil je zadnje. Potem padlo je mrzlo telo nazaj v blazine in odplava duša v raj.

Nečem popisavati joku potrte matere in očeta, kajti slabo pero ni v moči naravno podati teh čutil.

Dva dni potem pomikal se je mrtvaški sprevod proti centralnem pokopališču, kjer si je bila rodbina L . . . postavila rakev. Resnim obrazom sedel je Josip v kočiji, niti jedna poteza v marmorno-bledem obrazu ni pričalo o notranjej boli.

Ko je odmolil mašnik očenaš in so pogreznili med ihtenjem matere in očeta rakev v globino, le tedaj opazil je vesten opazovalec solzi, kateri sta se utrnili Josipovim očesom, toda hitro jih je prikrl.

Po pogrebu vrnil se je v prodajalnico in vse šlo je zopet v navadnem tiru. Le kolegi so se zastonj trudili, da bi privabili smehljaj Josipu na obraz.